

ΔΡΑΣΗ 6

Ενδοσχολική Επιμόρφωση

Ενδιαφέρουσα βιβλιογραφία

Ευχαριστίες!

Προσεχή γεγονότα

Ενδοσχολική Επιμόρφωση

Στα επτά σχολεία της Κεντρικής Μακεδονίας, που συμμετείχαν στη φάση της Διερεύνησης Αναγκών υλοποιήθηκε πιλοτικά ενδοσχολική επιμόρφωση.

Οι θεματικές ενότητες της επιμόρφωσης ποίκιλλαν ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε σχολείου. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

Σχολικός εκφοβισμός: Αίτια, Αντιμετώπιση

Παιδιά με προβληματικό περιβάλλον

Δεξιότητες επικοινωνίας: Αποφυγή συγκρούσεων

Λειτουργία Συμβουλευτικού Σταθμού

Η επιμόρφωση ήταν ανοιχτή στους εκπαιδευτικούς των σχολείων αλλά και στους εκπαιδευτικούς γειτονικών σχολείων που επιθυμούσαν να ενημερωθούν, τους μαθητές και τις οικογένειές τους.

Μπορείτε να δείτε το επιμορφωτικό υλικό για τον Σχολικό εκφοβισμό κάνοντας κλικ

[εδώ](#)

Μπορείτε να δείτε το επιμορφωτικό υλικό για τις Βιωματικές ασκήσεις κάνοντας κλικ

[εδώ](#)

[Επιστροφή](#)

Ενδιαφέρουσα βιβλιογραφία

1. Cope & Kalantzis, M. (2000) (Eds). *Multiliteracies: Literacy learning and the Design of social futures*. London: Εκδόσεις Routledge.
2. Dowling, E. & Osborne, E. (2001) (επιμ.). *Η οικογένεια και το σχολείο: Μια συστημική προσέγγιση από κοινού σε παιδιά με προβλήματα* (Μετάφραση. Ι. Μπίμπου-Νάκου) Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
3. Dowling, E. (2001). *Η οικογένεια και το σχολείο. Μια συστημική προσέγγιση από κοινού σε παιδιά με προβλήματα* Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Για περισσότερη ενδιαφέρουσα βιβλιογραφία κάντε κλικ [εδώ](#)

[Επιστροφή](#)

Ευχαριστίες!

Με την ολοκλήρωση της Διερεύνησης αναγκών θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους τους [διευθυντές](#), τους [σχολικούς συμβούλους](#), τους [εκπαιδευτικούς](#), τους [μαθητές](#) και τις [οικογένειές](#) τους που συμμετείχαν στο πρόγραμμα.

Πιο συγκεκριμένα, ευχαριστούμε θερμά τα σχολεία που πήραν μέρος στο πρόγραμμα:

[Στην Κεντρική Μακεδονία](#): 2ο δ/θ Νηπιαγωγείο Διαβατών, 10ο Νηπ/γείο Ελευθερίου Κορδελιού, 6θέσιο δημοτικό Διαπολιτισμικής εκπαίδευσης Θε/νίκης, 57ο δημοτικό σχολείο Θεσ/νίκης, 6/θ δημοτικό Μακρύγιαλου, Δημοτικό σχολείο Νικήτης, 32ο Γυμνάσιο Θεσ/νίκης.

[Στην Αττική](#): 9ο Νηπιαγωγείο Ασπροπύργου, 82ο Νηπιαγωγείο Αθήνας, 1ο νηπιαγωγείο Ν. Ερυθραίας, 85ο Νηπιαγωγείο Αθηνών, 94ο Νηπιαγωγείο Αθηνών, 3ο Νηπιαγωγείο Ασπρόπυργου, 2ο Δημοτικό Σχολείο Νέας Φιλαδέλφειας, 4ο Δημοτικό Σχολείο Ν. Σμύρνης, 3ο Δημοτικό Σχολείο Αχαρνών, 7ο Γυμνάσιο Αχαρνών, 1ο Γυμνάσιο Γλυκών Νερών, 1ο Γυμνάσιο Αυλώνα, Γυμνάσιο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης Α' Αθήνας, 41ο Γυμνάσιο Αθηνών, 67^ο Γυμνάσιο Αθήνας.

[Στη Θεσσαλία](#): 3ο Γυμνάσιο Λάρισας, εσπερινό γυμνάσιο Λάρισας, 1ο Γυμνάσιο Λάρισας, Γυμνάσιο Πτελεού, Γυμνάσιο Πλατύκαμπου, 6/θ Δημοτικό Σχολείο Αφετών, 1ο Δημοτικό Σχολείο Αρτέμιδος Άνω Λεχωνίων, 1ο 12/θέσιο Δημοτικό Σχολείο Σκιάθου, 1ο Δημοτικό Σχολείο Πορταριάς «Ν. ΤΣΟΠΟΤΟΣ», 2ο Νηπιαγωγείο Φερών – Βελεστίνου, 5ο Δημοτικό Σχολείο Καρδίτσας, 16ο Δημοτικό Σχολείο Καρδίτσας.

[Στην Κρήτη](#): Ευρωπαϊκής Παιδείας Κρήτης, Καλλιτεχνικό Σχολείο Ηρακλείου, 3ο Γυμνάσιο Ρεθύμνου, 2ο Γυμνάσιο Ρεθύμνου, 1ο 12/θ Δημοτικό Σχολείο Ρεθύμνου, 6ο Δημοτικό Χανίων, 9ο Δημοτικό Σχολείο Ρεθύμνου, 14ο Νηπιαγωγείο Χανίων, 1ο Νηπιαγωγείο Πλατανιά, 12ο Νηπιαγωγείο Χανίων.

Ελπίζουμε σε μια αντίστοιχη συνεργασία και στο μέλλον.

[Επιστροφή](#)

Προσεχή γεγονότα

Σεπτέμβριος 2011

Έναρξη Πιλοτική Εφαρμογή των Προγραμμάτων Ψυχολογικής Υποστήριξης στα σχολεία

Οκτώβριος 2011

Ημερίδα Ανακοίνωσης Αποτελεσμάτων Διερεύνησης Αναγκών

[Επιστροφή](#)

Ενδιαφέρουσα βιβλιογραφία

1. Cope & Kalantzis, M. (2000) (Eds). *Multiliteracies: Literacy learning and the Design of social futures*. London: Εκδόσεις Routledge.
2. Dowling, E. & Osborne, E. (2001) (επιμ.). *Η οικογένεια και το σχολείο: Μια συστημική προσέγγιση από κοινού σε παιδιά με προβλήματα* (Μετάφραση. Ι. Μπίμπου-Νάκου) Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
3. Dowling, E. (2001). *Η οικογένεια και το σχολείο. Μια συστημική προσέγγιση από κοινού σε παιδιά με προβλήματα* Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
4. Mezirow, J. (2007). *Η Μετασχηματίζουσα Μάθηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
5. Olweus, D. (2009). *Εκφοβισμός και βία στο σχολείο*. Αθήνα: ΕΨΥΠΙΕ.
6. Osborne, E., & Dowling, E. (2001). *Η οικογένεια και το σχολείο*. (Μετάφραση: Μπίμπου- Νάκου Ιωάννα. Επιμέλεια: Βοσνιάδου Στέλλα.) Εκδόσεις Gutenberg.
7. Rigby, K. (2008). *Σχολικός εκφοβισμός*. Αθήνα: Εκδόσεις Τόπος.
8. Rogers, A. (2002). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
9. Rogers, C. (2006). *Το γίνεσθαι του προσώπου*. Αθήνα: Εκδόσεις Ερευνητές.
10. Zizek, S. (2010). *Βία. Έξι λοξοί στοχασμοί*. (Μετάφραση Νεκτάριος Καλαϊτζής) Εκδόσεις Scripta.
11. Αρτινοπούλου, Β. (2001). *Βία στο σχολείο*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
12. Βεργίδης, Δ. (1995). *Υποεκπαίδευση: Κοινωνικές, Πολιτικές και Πολιτισμικές Διαστάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Ύψιλον/Βιβλία.
13. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, Α., (επιμ. 2010). *Ομαδική βία και επιθετικότητα στα σχολεία*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

14. Γκότοβος, Α. (1996). *Νεολαία και Κοινωνική Μεταβολή. Αξίες, Εμπειρίες και Προοπτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
15. Δεληγιάννη-Κουϊμτζή Β. & Σακκά Δ. (επιμ. 2005). *Μεγαλώνοντας ως Αγόρι: Διερεύνηση της Ανάπτυξης της Ανδρικής Ταυτότητας στην Εφηβική Ηλικία*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
16. Δικαίου, Ε., Ηλιόπουλος, Β., & Τασάκου, Τ. (2008) *Μίλα μη φοβάσαι*, Αθήνα: ΕΨΥΠΕ.
17. Κόκκος, Α. (2005). *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το Πεδίο*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
18. Κωτσάκης, Δ., Μουρελή, Ε., Μπίμπου, Ι., Μπουτουλούση, Ε., Αλεξανδρή, Χ., Γκέσογλου, Ε., ΚΚαραμανώλη, Κ., Καρπούζα, Α., & Σπανοπούλου, Ε. (2010). *Αναστοχαστική πράξη. Ο αποκλεισμός στο σχολείο*. Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος.
19. Λιακοπούλου, Μ. (2006). *Η διαπολιτισμική διάσταση στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών: Θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη.
20. Μπίμπου- Νάκου, Ι., & Στογιαννίδου, Α. (2007). *Πλαίσια συνεργασίας ψυχολόγων και εκπαιδευτικών για την οικογένεια και το σχολείο*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
21. Μπρούζος, Α. (2009). *Ο εκπαιδευτικός ως λειτουργός συμβουλευτικής: Μια ανθρωπιστική θεώρηση της εκπαίδευσης*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
22. Ντινκμέγιερ, Ν. & Μακαίη, Γ. (1988). *Σχολείο για γονείς*. Αθήνα: Εκδόσεις Θυμάρι.
23. Ντολτό, Φ. (1993). *Μεγαλώστε σωστά το παιδί σας από τη γέννηση μέχρι την εφηβεία*. Αθήνα: Εκδόσεις Γιαλλέλης.
24. Πετρόπουλος Ν. & Παπαστυλιανού Α. (επιμ. 2000). *Προκλήσεις στη σχολική κοινότητα: Έρευνα και παρέμβαση* (σ. 142-148). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

25. Τσίγκανου, Ι. Δασκαλάκη Κ., & Τσαμπαρλή, Δ. (2004). *Εικόνες & Αναπαραστάσεις Βίας στο Ελληνικό Σχολείο*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
26. Φρέιρε, Π. (1972). *Η Αγωγή του Καταπιεζόμενου*. Αθήνα: Εκδόσεις Ράππα.
27. Ψάλτη, Α, & Γαβριηλίδου, Μ. 1995. Συνεργασία γονιών – σχολείου: Πραγματικότητα ή ουτοπία στην Ελλάδα [1ο μέρος]. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τ.85, 71 – 75.
28. Ψάλτη, Α, & Γαβριηλίδου, Μ. 1996. Συνεργασία γονιών – σχολείου: Πραγματικότητα ή ουτοπία στην Ελλάδα [2ο μέρος]. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τ.86, 57 – 60.

[Επιστροφή](#)

«Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών» (ΑΠΘ - Παν/μιο Θεσσαλίας)

Δράση 6: Προγράμματα Ψυχολογικής Υποστήριξης: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών- γονέων

Σ. Κάργα & Ι. Μπίμπου

Σχολικός εκφοβισμός

Ο σχολικός εκφοβισμός αποτελεί ένα σύνθετο κοινωνικό φαινόμενο με αρνητικές και μακροχρόνιες συνέπειες για όλα τα παιδιά που εμπλέκονται σε αυτόν. Εκτός από ψυχοσωματικά προβλήματα και προβλήματα στις διαπροσωπικές σχέσεις, ο εκφοβισμός προκαλεί σχολική διαρροή, πολλές απουσίες, απέχθεια για το σχολείο. Επηρεάζει αρνητικά τις σχολικές επιδόσεις των παιδιών και συντελεί στη δημιουργία αρνητικού κλίματος στο σχολείο.

Απαραίτητη για την αντιμετώπισή του είναι η συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια καθώς και έγκαιρες και συστηματικές δράσεις. Ολιστικά προγράμματα αντιμετώπισης που εμπλέκουν τόσο το σχολείο όσο τους γονείς και τους μαθητές αξιολογήθηκαν ως ιδιαίτερα αποτελεσματικά. Μέτρα κατά του εκφοβισμού μπορούν να εφαρμοστούν:

- σε επίπεδο σχολείου
- σε επίπεδο τάξης
- σε ατομικό επίπεδο

Τι μπορεί να κάνει το σχολείο:

Η εμπλοκή όλου του σχολείου βοηθά τα παιδιά και τους ενήλικες να κατανοήσουν πως ο εκφοβισμός δεν αποτελεί φυσιολογικό μέρος της ανάπτυξης των παιδιών και πως είναι ζήτημα που μας αφορά όλους. Έτσι το σχολείο μπορεί:

- να οργανώσει ημερίδες με σκοπό την ενημέρωση των εκπαιδευτικών, των γονέων και των παιδιών γύρω από το φαινόμενο του εκφοβισμού, τα αίτια, τις συνέπειές του και τους τρόπους αντιμετώπισής του
- να ερευνήσει με ερωτηματολόγια (Olweus, 1996, Bully/Victim Questionnaire) την έκταση του εκφοβισμού στο σχολείο, τη συχνότητα με την οποία επεμβαίνουν οι δάσκαλοι, το βαθμό επίγνωσης των γονιών
- να οργανώσει επιτροπή υπεύθυνη για την αντιμετώπιση του εκφοβισμού η οποία θα αποτελείται από εκπαιδευτικούς, γονείς και παιδιά όπου θα μπορούν να απευθύνονται και τα παιδιά που πέφτουν θύματα εκφοβισμού
- να εξετάζει και να επεμβαίνει σε όλα τα περιστατικά εκφοβισμού άμεσα, με εχεμύθεια και διακριτικότητα, ακούγοντας όλα τα παιδιά που εμπλέκονται και αποφεύγοντας να στιγματίσει το δράστη ή τους δράστες

- να παροτρύνει τα παιδιά να ενημερώνουν τους εκπαιδευτικούς για τα περιστατικά εκφοβισμού που βιώνουν ή που πέφτουν στην αντίληψή τους
- να καταστήσει σαφές πως ο εκφοβισμός είναι μια συμπεριφορά απαράδεκτη που δεν θα γίνεται ανεκτή στο χώρο του σχολείου
- να ορίσει σταθερούς κανόνες κατά του εκφοβισμού, που θα αναρτηθούν σε σημεία όπου όλα τα παιδιά θα μπορούν να τους βλέπουν, και κυρώσεις που δεν θα περιλαμβάνουν, ωστόσο, τη σωματική τιμωρία για όποιον τους παραβαίνει.
- να αυξήσει την επιτήρηση στην αυλή του σχολείου όπου συμβαίνουν τα περισσότερα περιστατικά εκφοβισμού αλλά και σε άλλους χώρους (σκάλες, τουαλέτες) όπου, συνήθως, δεν υπάρχουν ενήλικες
- να δημιουργήσει ένα ελκυστικό και ενδιαφέρον προαύλιο όπου θα οργανώνονται ομαδικά παιχνίδια κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων
- να οργανώσει καμπάνια κατά του εκφοβισμού που θα περιλαμβάνει διάφορες εκδηλώσεις όπως προβολή video κατά του εκφοβισμού, θεατρικές παραστάσεις σχετικές με το θέμα, παρουσίαση ποιημάτων και τραγουδιών των παιδιών, κατασκευή αφισών και άλλων καλλιτεχνικών δημιουργιών
- να γνωστοποιήσει σε εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές την τηλεφωνική γραμμή βοήθειας της Ε.Ψ.Υ.Π.Ε. (Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων) **801 801 1177** όπου μπορούν να καλούν παιδιά και ενήλικες οποτεδήποτε νιώθουν την ανάγκη βοήθειας, υποστήριξης ή συμβουλής
- να εξασφαλίσει τη συνεργασία με τους γονείς με συνελεύσεις όπου θα συζητούνται θέματα σχετικά με τον εκφοβισμό και θα αξιολογούνται οι δράσεις του σχολείου, χωρίς το στιγματισμό των γονιών των οποίων τα παιδιά εκφοβίζονται

Τι μπορούν να κάνουν οι δάσκαλοι:

Σε επίπεδο τάξης οι δάσκαλοι μπορούν:

- ❖ να συζητούν με τα παιδιά για το ζήτημα, ώστε να τα ενημερώνουν και να τα ευαισθητοποιούν
- ❖ να θεσπίσουν μαζί με τα παιδιά κανόνες κατά του εκφοβισμού που θα αναρτηθούν στην τάξη και να ορίσουν επαίνους για την τήρηση και κυρώσεις για την παραβίασή τους, βοηθώντας τα παιδιά να καταλάβουν τη σημασία των ορίων
- ❖ να προάγουν θετικές κοινωνικές συμπεριφορές (διάλογο, συνεργασία, αλληλεγγύη, σεβασμό στη διαφορετικότητα, σύμφιξη φιλικών σχέσεων) και να μην εστιάζουν μόνο στις σχολικές επιδόσεις των παιδιών. Στην προσπάθεια αυτή ιδιαίτερα βοηθητικά είναι:
  - ➔ τα λογοτεχνικά κείμενα
  - ➔ τα παιχνίδια ρόλων
  - ➔ οι καλλιτεχνικές δημιουργίες
  - ➔ η προβολή σχετικών ταινιών
  - ➔ τα προγράμματα ψυχικής υγείας
  - ➔ οι ομαδοσυνεργατικές μέθοδοι διδασκαλίας

- ❖ να ενισχύουν, με τη βοήθεια των παραπάνω δραστηριοτήτων, την αυτοεκτίμηση των παιδιών που εκφοβίζονται και, αντίστοιχα, την ενσυναίσθηση των παιδιών που εκφοβίζουν αλλά και όλων των παιδιών, ώστε να καταδικάζουν τις επιθετικές συμπεριφορές και να υποστηρίζουν τα θύματα
- ❖ να επικοινωνούν με τα παιδιά και να τα παροτρύνουν να μιλούν για τα περιστατικά εκφοβισμού που βιώνουν (βοηθητικό, στην κατεύθυνση αυτή, είναι το βιβλίο των Δικαίου, Ηλιόπουλου, Τασάκου, 2008, «Μίλα, μη φοβάσαι» εκδ. Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.)
- ❖ να εφαρμόζουν προγράμματα Ψυχικής Υγείας σε συνεργασία με υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης όπως η ΠΥΞΙΔΑ (Τηλ.: 2310-202015, www.pyxida.org.gr και ο Ο.ΚΑ.ΝΑ (Τηλ.: 2310-545336, www.okana.gr)
- ❖ να δημιουργήσουν με τη βοήθεια των παιδιών ένα ευχάριστο περιβάλλον στην τάξη που θα συμβάλλει στην ψυχική ευεξία των μαθητών
- ❖ να συνεργάζονται και να συζητούν με τους γονείς των μαθητών γύρω από το ρόλο και τις ευθύνες του σχολείου και της οικογένειας και τη σημασία των ορίων

Σε ατομικό επίπεδο οι δάσκαλοι μπορούν, συνήθως, να αντιληφθούν ότι ένα παιδί εκφοβίζεται όταν:

- ✓ έχει ανεξήγητα χτυπήματα ή σκισίματα σε ρούχα και βιβλία
- ✓ είναι συχνά απομονωμένο, αποκαρδιωμένο, θλιμμένο ή φοβισμένο
- ✓ έχει άγχος και νιώθει ανασφάλεια
- ✓ έχει λίγους ή καθόλου φίλους
- ✓ προτιμά περισσότερο να βρίσκεται κοντά σε ενήλικες και αποφεύγει τους συμμαθητές του
- ✓ παραπονιέται συχνά για στομαχόπονους ή πονοκεφάλους
- ✓ παρουσιάζει πτώση στις σχολικές του επιδόσεις ή αδιαφορία για τις σχολικές δραστηριότητες

Στις περιπτώσεις αυτές οι δάσκαλοι μπορούν:

- να συζητούν και να ακούν τόσο τα θύματα όσο και τους δράστες
- να ενδυναμώνουν τα θύματα και να τα πείθουν ότι δεν φταίνε εκείνα για τον εκφοβισμό που βιώνουν
- να βοηθούν τους δράστες να κατανοήσουν ότι η συμπεριφορά τους είναι επώδυνη για τα θύματα
- να συζητούν και να συνεργάζονται τόσο με τους γονείς των θυμάτων όσο και με τους γονείς των δραστών προσπαθώντας, ωστόσο, να μην τους ενοχοποιούν
- να ζητούν τη βοήθεια ειδικών (Ε.Ψ.Υ.Π.Ε., ψυχολόγων, παιδοψυχολόγων κ.λπ.) σε περιπτώσεις τις οποίες δεν μπορούν να χειριστούν και να παροτρύνουν τους γονείς να κάνουν το ίδιο

Πώς μπορείτε να καταλάβετε αν το παιδί σας εκφοβίζεται:

Συνήθως τα παιδιά, λόγω της συναισθηματικής φόρτισης που προκαλεί ο εκφοβισμός, αλλάζουν συμπεριφορά. Συχνά, ένα παιδί που πέφτει θύμα εκφοβισμού

- χάνει το ενδιαφέρον του για το σχολείο

- εμφανίζει πτώση στις σχολικές του επιδόσεις
- δεν θέλει να πάει στο σχολείο
- είναι απομονωμένο στο σχολείο και στο σπίτι
- δεν έχει φίλους
- σταματά να μιλά για τους συμμαθητές του και για τις σχολικές δραστηριότητες
- προτιμά να παίζει μόνο του ή να βρίσκεται με ενήλικες
- επιλέγει μια «παράλογη» διαδρομή για να πάει ή να γυρίσει από το σχολείο
- φαίνεται στεναχωρημένο, αποκαρδιωμένο, θυμωμένο ή φοβισμένο
- έχει τραυματισμούς ή σκισίματα στα ρούχα και στα βιβλία για τα οποία δεν μπορεί να δώσει μια λογική εξήγηση
- έχει συχνά πονοκεφάλους ή στομαχόπονους
- έχει προβλήματα στον ύπνο

Τι μπορείτε να κάνετε γι' αυτό;

Ο ρόλος των γονιών είναι πολύ σημαντικός.

- Μη βιαστείτε να λύσετε εσείς το πρόβλημα, μιλώντας ή απειλώντας το δράστη.
- Προσπαθήστε να βρείτε τι φταίει.
- Ακούστε και συζητήστε με το παιδί σας, αλλά κυρίως ακούστε το.
- Δείξτε του ότι είστε κοντά του και ότι θα το στηρίξετε.
- Κάντε το να καταλάβει πως δεν φταίει εκείνο.
- Μην το ενθαρρύνετε να αντιδράσει με βία.
- Διδάξτε του αποτελεσματικές στρατηγικές αντιμετώπισης όπως είναι το χιούμορ, η αδιαφορία, η υπεράσπιση του εαυτού με μη επιθετικό τρόπο, η διεκδικητικότητα.
- Όσο περισσότερο εκφοβίζονται τα παιδιά τόσο περισσότερο χάνουν την αυτοεκτίμησή τους. Ενισχύστε την αυτοπεποίθησή του, δίνοντας σημασία στην άποψή του, δίνοντάς του πρωτοβουλίες, δείχνοντάς του εμπιστοσύνη, βοηθώντας το να γίνει αυτόνομο, επαινώντας το, όταν καταφέρνει κάτι.
- Βοηθήστε το να κάνει καλούς φίλους και παροτρύνετέ το να ασχοληθεί με κάποιο άθλημα ή κάποια άλλη εξωσχολική δραστηριότητα.
- Ενημερώστε –συνεργαστείτε με το σχολείο.

Τι μπορείτε να κάνετε αν το παιδί σας εκφοβίζει άλλα παιδιά:

- Σκεφτείτε τι μπορεί να φταίει.
- Μη βάζετε ταμπέλες στο παιδί σας («κακό», «κακομαθημένο», «χαζό» κ.λ.π.). Τα παιδιά έχουν την τάση να επαληθεύουν τις ταμπέλες που τους δίνουμε και τους χαρακτηρισμούς που κάνουμε για αυτά.

- Προσπαθήστε να αναπτύξετε την ενσυναίσθηση του παιδιού σας, τη δυνατότητά του, δηλαδή, να μπαίνει στη θέση του άλλου. Τα λογοτεχνικά κείμενα θα σας βοηθήσουν πολύ στην προσπάθειά σας αυτή.
- Μάθετέ του να σέβεται τη διαφορετικότητα.
- Δώστε του ευκαιρίες να κάνει καλά πράγματα.
- Διδάξτε του κοινωνικά αποδεκτές συμπεριφορές.
- Επέμβετε έγκαιρα με πειθαρχία. Ορίστε απλούς κανόνες, καταγράψτε τους μαζί με το παιδί, τοιχοκολλήστε τους σε εμφανές σημείο και επαινείτε το κάθε φορά που τους τηρεί, αλλά επιβάλλετε και κυρώσεις, που από πριν θα είναι γνωστές, σε περίπτωση που τους παραβεί.
- Αποφύγετε τη σωματική τιμωρία. Το παιδί πρέπει να είναι πάντα βέβαιο πως ακόμα κι αν παραβεί τους κανόνες οι γονείς του το αγαπούν και ότι είναι η επιθετική του συμπεριφορά που οι γονείς απορρίπτουν και όχι το ίδιο το παιδί.
- Περάστε χρόνο με το παιδί σας-έτσι αναπτύσσεται μια σχέση εμπιστοσύνης- και γνωρίστε τους φίλους του.
- Συνεργαστείτε με το σχολείο.

Αλλά και στην περίπτωση που το παιδί σας ούτε εκφοβίζει ούτε εκφοβίζεται καλό είναι, δεδομένου και του ότι η στάση των συνομηλίκων μπορεί να αποτρέψει την εμφάνιση του φαινομένου, να ενημερώσετε τα παιδιά σας για τη σοβαρότητα του εκφοβισμού και για τις συνέπειές του, να προσπαθήσετε να αναπτύξετε στα παιδιά σας την ενσυναίσθηση, το σεβασμό για τη διαφορετικότητα και να τους δείξετε με ποιους τρόπους θα μπορούσαν να βοηθήσουν τα παιδιά που εκφοβίζονται. Ο παράγοντας της φιλίας, άλλωστε, αποτελεί παράγοντα προστατευτικό. Τα παιδιά που έχουν φίλους καλούς, δυσκολότερα πέφτουν θύματα εκφοβισμού.

Η νέα γραμμή στήριξης παιδιών και εφήβων, ατελούς κλήσης, με αριθμό 116 111, παρέχει τη δυνατότητα σε παιδιά και εφήβους να εκφράσουν τις ανησυχίες τους, να ζητήσουν βοήθεια για θέματα που τους απασχολούν, να ενημερωθούν για τα δικαιώματά τους, να επικοινωνήσουν σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

[Επιστροφή](#)

«Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών» (ΑΠΘ - Παν/μιο Θεσσαλίας)
Δράση 6: Προγράμματα Ψυχολογικής Υποστήριξης: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών
Κυριακή Λιανού, Συμβουλευτική & εκπαιδευτική ψυχολόγος MSc,
Εκπαιδεύτρια Ενηλίκων ΙΔΕΚΕ

Αναπτύσσοντας διαπολιτισμικές δεξιότητες επικοινωνίας στο σχολείο: **Πρωτότυπο υλικό βιωματικών ασκήσεων**

Σε ομάδες - ολομέλεια:

1. Τι δεξιότητες πιστεύετε ότι χρειάζεται ένας/ μία εκπαιδευτικός στην επικοινωνία με αλλοδαπούς μαθητές/τριες; Ποιες από αυτές σας προβληματίζουν; Ποιες αναγνωρίζετε ως δικές σας;
2. Τι θεωρείτε σημαντικό να διερευνήσετε στην πρώτη συνάντηση με μια ομάδα αλλοδαπών μαθητών δημοτικού / γυμνασίου για να διευκολύνετε την ανάπτυξη σχέσης εμπιστοσύνης και χώρου για πολιτισμική διάσταση στην εκπαίδευση;
3. Καταγράψτε τα στερεότυπα που έχετε εντοπίσει στον εαυτό σας απέναντι σε άτομα από άλλες πολιτισμικές ομάδες.
4. Έχετε την πρώτη ατομική συνάντηση με ένα γονιό μετανάστη σήμερα, για τον οποίο δε γνωρίζετε κάτι περισσότερο. Ποια πράγματα σας προβληματίζουν πηγαίνοντας στη συνάντηση;
5. Έχετε την πρώτη συνάντηση με μια ομάδα ελλήνων και μεταναστών γονιών σήμερα. Ποια πράγματα σας προβληματίζουν πηγαίνοντας στη συνάντηση;
6. Το φύλο δεν παίζει ρόλο στην εκπαίδευση. Συμφωνείτε ή όχι; (επεξηγείστε)
7. Ποιες πιθανές σεξιστικές εκφορές έχετε εντοπίσει στον εαυτό σας ως εκπαιδευτικός στη διάρκεια της πρακτικής σας;
8. Πώς μπορεί η δική σας πολιτισμική ταυτότητα να επηρεάσει αρνητικά το ρόλο σας ως εκπαιδευτικού;

9. Πώς μπορούν οι υπαρκτές στην κουλτούρα μας παράμετροι κοινωνικής αδικίας, όπως η καταπίεση, ο ρατσισμός, ο σεξισμός και οι διακρίσεις, να μας επηρεάσουν επαγγελματικά;
10. Βελτιώνοντας την αυτογνωσία, την αυτοαξιολόγηση και την αναστοχαστικότητά μας ως διαπολιτισμικοί εκπαιδευτικοί στο τέλος μιας εκπαιδευτικής περιόδου: σε τι ανταποκριθήκαμε; Τι μας ξέφυγε; Τι δεν ξέρουμε;
11. Πιστεύετε ότι η πολυπολιτισμική ετοιμότητα ενός/μίας εκπαιδευτικού έχει χαρακτήρα πολιτικό ή απολιτικό; (επεξηγήστε)
12. Επαγγελματικός προσανατολισμός και προσδοκίες για καλύτερες επαγγελματικές προοπτικές σε παιδιά μεταναστών: ποιοι παράγοντες πιστεύετε ότι επηρεάζουν τη διαμόρφωση των επιλογών τους και επομένως το βαθμό αντίστασης στον πιθανό κοινωνικό αποκλεισμό τους;
13. Αυτοπροσδιορισμός: ποια επιμέρους θέματα θεωρείτε καίρια να αντιληφθεί και να εξετάσει ένας/μία έφηβος σαν βήμα αντίστασης στον κοινωνικό αποκλεισμό;
14. Η πολυπολιτισμική ετοιμότητα είναι τόσο μία από τις επαγγελματικές ποιότητες ενός/μίας διαπολιτισμικού/κής εκπαιδευτικού, όσο και ένα σημαντικό γνώρισμα συνοχής ενός πολυπολιτισμικού σχολείου. Με ποιους τρόπους θα μπορούσατε να ενισχύσετε αυτή τη συνοχή σε ένα σχολείο με περιστατικά φυλετικών αντιπαραθέσεων;
15. **Role-playing**: είστε μητέρα μετανάστρια με εμπειρίες κοινωνικού αποκλεισμού (π.χ. φτώχεια, ρατσισμός, σεξουαλική παρενόχληση) και έχετε την πρώτη συνάντηση στο δημοτικό σχετικά με θέματα σχολικής επίδοσης του παιδιού σας. Πώς αισθάνεστε απέναντι στον/ην γηγενή εκπαιδευτικό; Τι λέτε; (ζευγάρι ρόλων)

16. **Μελέτη περίπτωσης:** Σε ένα Γυμνάσιο με αρκετά αλλοδαπά παιδιά (~10%) και στο πλαίσιο της προετοιμασίας επαγγελματικού προσανατολισμού κάνετε σχετική συζήτηση σε μία τάξη. Στη συζήτηση ένας αλλοδαπός μαθητής με καλή σχολική επίδοση σας δηλώνει ότι τελειώνοντας το Γυμνάσιο δε θα συνεχίσει στην εκπαίδευση για να δουλέψει, όπως και άλλοι φίλοι του. Ποιες είναι οι πρώτες σας σκέψεις; Οι δεύτερες; Τι κάνετε;
17. **Για ενδοσκόπηση, αυτοπαρατήρηση και προσωπική ανάπτυξη:** Έχοντας επίγνωση των επαγγελματικών σας δεξιοτήτων, της πολιτισμικής σας ταυτότητας και των προνομίων που αυτή σας δίνει, καθώς και των παραγόντων που οδηγούν στην περιθωριοποίηση και την κοινωνική αδικία, σε ποιο βαθμό και με τι τρόπο δεσμεύεστε για κοινωνική αλλαγή στο πλαίσιο της σχολικής κοινότητας (διαπολιτισμικής και μη) όπου εργάζεστε;

[Επιστροφή](#)